

N:o 44.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 12 Maj 1885.
— — — — Andra Kammaren den 12 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotioende, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- eller hofveriskyldighet till skattesäld kronoegendom.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 48.)

Till Konungen.

Med åberopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver finansärenden för den 20 Februari innevarande år, har Eders Kongl. Maj:t i en till Riksdagen samma dag aflåten proposition föreslagit Riksdagen att besluta:

1:o) att de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons eller verks, menighets eller inrättnings ego och icke blifvit med jordeganderätten förenade, äfvensom ej mindre den kronotioende, hvilken åtföljer patronaträtt inom vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves och utgår af jord, till hvilken tiondetagaren ej innehar eganderätt, än ock den rätt till arbete eller hofveri, som på grund af skattebref ännu utgöres till

egare af skattesåld kronoegendom från hemman och lägenheter, hvilka ej till egendomen höra, må i mån som vederbörande egare derom framställa anbud, sedan behörig utredning om utskyldernas eller besvärens rätta natur och belopp egt rum, för statsverkets räkning inlösas, räntorna och kronotionden, sedan deras värde efter medeltalet af 1874—1883 årens markegångspris med tillagd forsellönersättning af 8 öre kubikfoten för råg och korn och 6 öre kubikfoten för hafre, blifvit kapitaliseradt efter fyra för hundra, med det sålunda erhållna kapitalbelopp samt arbets- eller hofveriskyldigheter med ett belopp som efter en räntefot af fyra för hundra motsvarar kapitalvärdet å nämnda skyldighets årliga värde, bestämdt i den ordning, som i 7:de punkten af Kongl. förordningen den 15 Juni 1883 angående reglering af arbets- eller hofveriskyldigheten till vissa kronans egendomar i Skåne är föreskrifven för beräkning af ersättning till arrendator af kronoegendom för afstående af arbets- eller hofveriskyldighet till densamma;

2:o) att, der arbets- eller hofveriskyldigheten icke är bestämd eller utgöres med sådan tjenstbarhet, hvarå värde i markegångstaxan ej är upptaget, den, som eger rätt till arbetet, skall, då han erbjuder staten detsamma till inlösen, förete en med de arbetsskyldige träffad öfverenskommelse om ifrågavarande skyldighets storlek, uttryckt i sådana dagsverken, som i markegångstaxan förekomma, hvarefter, och sedan berörda öfverenskommelse med hänsyn till kronans deraf beroende rätt blifvit granskad och godkänd, densamma skall tjena till beräkningsgrund för löseskillningens bestämmande enligt föreskrifterna i nästföregående punkt;

3:o) att inlösta räntor och kronotionde skola, med iakttagande af de beräkningsgrunder, som gälde för utgörande af kronans räntor och tionde näst före utfärdandet af Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, omsättas enligt föreskrifterna i nämnda Kongl. kungörelse och Kongl. förordningen den 23 Juli 1869 samt till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma gälla enahanda bestämmelser, som för annan till staten utgående grundskatt;

4:o) att inlöst arbets- eller hofveriskyldighet skall upphöra och afgäld enligt föreskrifterna i ofvannämnda Kongl. förordning den 15 Juni 1883 de arbetsskyldige hemmanen och lägenheterna åsättas samt jemte den för arbetsskyldigheten afkortade ränta till statsverket utgöras efter enahanda bestämmelser, som gälla för annan till statsverket ingående afgäld för upphörd arbets- eller hofveriskyldighet;

5:o) att skattefrälsehemman, hvars ränta blifvit inlöst till kronan, skall i jordeboken omföras till skatte;

6:o) att vederbörande, som vill begagna sig af den sålunda bestämda inlösen, skall, inom ett år efter förordningens utfärdande, derom hos Kammarkollegium göra anmälan, hvarefter kollegium har att i hvarje fall pröfva befogenheten af det väckta anspråket och bestämma beloppet af den lösesumma, som enligt ofvan stadgade grunder bör utgå, samt Statskontoret sedermera på kollegii framställning besörja utbetalning i vederbörlig ordning af den bestämda lösesumman; börande, der inlösen eger rum, räntan, tionden eller rättigheten till arbete af säljaren frånträdas med nytt kalenderår, och köpeskillingen till honom utbetalas vid början af det år, från och med hvilket frånträdadet eger rum;

7:o) att de ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af här ofvan stadgade grunder för inlösen af ifrågavarande utskylder och besvär kunna finnas erforderliga, må af Eders Kongl. Maj:t meddelas;

och har Eders Kongl. Maj:t slutligen föreslagit, att de belopp, som för utskyldernas och besvärens inlösande kunde ifrågakomma att af statsmedel gäldas, måtte förskjutas af tillgängliga medel, hvarefter förskotten borde hos Riksdagen till ersättande anmälas.

I likhet med hvad nästlidet års Riksdag uti den i förevarande ämne den 11 Maj 1884 aflåtna skrifvelse anført, har Riksdagen ansett rättvisa och billighet fordra ifrågavarande besvärs fixering, oberoende af frågan om nedsättning i grundskatterna; och har Riksdagen funnit det af Eders Kongl. Maj:t framlagda förslag till detta måls vinnande innebära väsentliga fördelar. Då Riksdagen alltså ansett, att, på sätt Eders Kongl. Maj:t föreslagit, ofvannämnda räntor, kronotionde och arbetsskyldighet böra, så vidt ske kan, medelst frivilliga aftal åt staten åter förvärfvas, har Riksdagen funnit önskvärdt, att vederbörande ränte- och tiondetagare i möjligaste mån beredes tillfälle att utan omgång begagna sig af den föreslagna inlösningen, hvadan Riksdagen förestält sig, att anmälan om inlösen lämpligen borde kunna få ega rum förutom, såsom Eders Kongl. Maj:t föreslagit, hos Kammarkollegium jemväl hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen; men då Eders Kongl. Maj:t icke torde underlåta att vidtaga alla de åtgärder, som må finnas tjenliga till omförmälda syftes ernående, har Riksdagen saknat anledning att besluta särskildt tillägg till hvad Eders Kongl. Maj:t i punkt 6:o af förevarande proposition föreslagit angående anmälan om begagnande af den ifrågasatta rätten till inlösen.

Med afseende å hvad sålunda förekommit har Riksdagen beslutat:

1:o) att de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons eller verks, menighets eller inrättnings ego och icke blifvit med jordeganderätten förnade, äfvensom ej mindre den kronotionde, hvilken åtföljer patronaträtt inom vissa församlingar eller under annan enskild eganderätt innehafves och utgår af jord, till hvilken tiondetagaren ej innehar eganderätt, än ock den rätt till arbete eller hofveri, som på grund af skattebref ännu utgöres till egare af skattesåld kronoegendom från hemman och lägenheter, hvilka ej till egendomen höra, må i mån som vederbörande egare derom framställa anbud, sedan behörig utredning om utskyldernas eller besvärens rätta natur och belopp egt rum, för statsverkets räkning inlösas, räntorna och kronotionden, sedan deras värde efter medeltalet af 1874—1883 årens markegångspris med tillagd forsällönersättning af 8 öre kubikfoten för råg och korn och 6 öre kubikfoten för hafre blifvit kapitaliseradt efter fyra för hundra, med det sålunda erhållna kapitalbelopp, samt arbets- eller hofveriskyldigheten, med ett belopp, som efter en räntefot af fyra för hundra motsvarar kapitalvärdet å nämnda skyldighets årliga värde, bestämdt i den ordning, som i 7:de punkten af Kongl. förordningen den 15 Juni 1883 angående reglering af arbets- eller hofveriskyldigheten till vissa kronans egendomar i Skåne är föreskrifven för beräkning af ersättning till arrendator af kronoegendom för afstående af arbets- eller hofveriskyldighet till densamma;

2:o) att, der arbets- eller hofveriskyldigheten icke är bestämd eller utgöres med sådan tjenstbarhet, hvarå värde i markegångstaxan ej är upptaget, den, som eger rätt till arbetet, skall, då han erbjuder staten detsamma till inlösen, förete en med de arbetsskyldige träffad öfverenskommelse om ifrågavarande skyldighets storlek, uttryckt i sådana dagsverken, som i markegångstaxan förekomma, hvarefter, och sedan berörda öfverenskommelse med hänsyn till kronans deraf beroende rätt blifvit granskad och godkänd, densamma skall tjena till beräkningsgrund för löseskillingens bestämmande enligt föreskrifterna i nästföregående punkt;

3:o) att inlösta räntor och kronotionde skola, med iakttagande af de beräkningsgrunder, som gälde för utgörande af kronans räntor och tionde näst före utfärdandet af Kongl. kungörelsen den 11 Maj 1855 angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, omsättas enligt föreskrifterna i nämnda Kongl. kungörelse och Kongl. förordningen den 23 Juli 1869 samt till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma

gälla enahanda bestämmelser, som för annan till staten utgående grundskatt;

4:o) att inlöst arbets- eller hofveriskyldighet skall upphöra och afgäld enligt föreskrifterna i ofvannämnda Kongl. förordning den 15 Juni 1883 de arbetsskyldiga hemmanen och lägenheterna åsättas samt jemte den för arbetsskyldigheten afkortade ränta till statsverket utgöras efter enahanda bestämmelser, som gälla för annan till statsverket ingående afgäld för upphörd arbets- eller hofveriskyldighet;

5:o) att skattefrälsehemman, hvars ränta blifvit inlöst till kronan, skall i jordeboken omföras till skatte;

6:o) att vederbörande, som vill begagna sig af den sålunda bestämda inlösen, skall, inom ett år efter förordningens utfärdande, derom hos Kammarkollegium göra anmälan, hvarefter kollegium har att i hvarje fall pröfva befogenheten af det väckta anspråket och bestämma beloppet af den lösesumma, som enligt ofvan stadgade grunder bör utgå, samt Statskontoret sedermera på kollegii framställning besörja utbetalning i vederbörlig ordning af den bestämda lösesumman; börande, der inlösen eger rum, räntan, tionden eller rättigheten till arbete af säljaren frånträdas med nytt kalenderår, och köpeskillingen till honom utbetalas vid början af det år, från och med hvilket frånträandet eger rum;

7:o) att de ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af här ofvan stadgade grunder för inlösen af ifrågavarande utskylder och besvär kunna finnas erforderliga, må af Eders Kongl. Maj:t meddelas;

samt slutligen, att de belopp, som för utskyldernas och besvärens inlösande kunna ifrågakomma att af statsmedel gäldas, må förskjutas af tillgängliga medel, hvarefter förskotten böra hos Riksdagen till ersättande anmälas.

Med undersåtlig vörndad:

Stockholm den 12 Maj 1885.